

3

Chladnokrevně (1950-1951)

Čínská komunistická strana byla založena v Šanghaji v roce 1921 s cílem svržení kapitalistické třídy a nastolení diktatury proletariátu. Konečným cílem bylo vytvoření rovnostářské společnosti. Poté co Čankajšek v roce 1927 nechal v Šanghaji popravit asi dvě stovky členů komunistické strany, byla strana nucena přejít do ilegality a první komunu po sovětském vzoru založila ve venkovských oblastech provincie Jiangxi, osm set kilometrů jihozápadně od Šanghaje, kde zabavovala pozemky bohatých rolníků a rozdělovala je mezi chudé. Když komunisty v roce 1934 vyhnaly jednotky Kuomintangu, vydali se pod vedením Mao Ce-tunga na legendární Dlouhý pochod, cestu dlouhou téměř deset tisíc kilometrů a trvající dvanáct měsíců, do Yan'anu na sprašové pláni v severozápadní Číně, kde si strana vybudovala svoji novou základnu a postupně rostla početně i mocensky. Poté co porazila Kuomintang a etabovala se jako nová vládnoucí síla v Číně, se prioritou komunistické strany stalo uskutečnění programu pozemkové reformy v celonárodním měřítku.

Než jsem se vrátil do Kunshanu, proběhla už velká schůze kádrů (Podle kontextu zde někdy používáme výraz „funkcionáři“; autor sám tento výraz definuje podobně, viz dále. Pozn. překl.) ze severu a členů ilegální strany. Většina severních kádrů pocházela z okresů Haiyang a Yaqian v provincii Shandong a byli to v podstatě venkovské, nanejvýš se základním vzděláním. Ti se ujali vedení, zatímco místní členové ilegální strany byli buďto vysláni jinam, nebo byli jmenováni zástupci. Byl jsem mladý, takže mě tyto záležitosti nijak zvlášť nezajímaly, ale často jsem slýchal neveselé historky o mocenských bojích.

Revoluční nadšení vrcholilo a mnozí studenti vstupovali do armády. Dokonce i mladí pánové a dámy z rodin velkostatkářů si házeli na záda batohy a odcházeli z domova. Když Baokang, můj spoluhráč na harmoniku, slyšel mého otce mluvit o tom, jak dalece už pokročil vývoj v Mandžusku, vydal se coby dobrovolník do Jilinu, aby tam pracoval jako obsluha vysílačky. Já byl na první schůzi studentské federace v Kunshanu zvolen předsedou.

V srpnu 1949 jsem se zhroutil. V důsledku vyčerpání ze studia a práce jsem dostal akutní zánět ledvin. Moji rodiče museli utratit spoustu peněz za doktory a trvalo tři měsíce, než jsem se zotavil. Doktor ale řekl, že tento typ nemoci je velice obtížné vyléčit úplně, a předpovídal, že se dožiju nanejvýš třiceti let.

Tou dobou už otcovo podnikání nadobro ztroskotalo a žili jsme z úspor. Hyperinflace rádila dál a neustálé starosti doháněly matku k slzámu. Otec naléhal, abych pokračoval ve studiu na univerzitě. Protože jsem však vstoupil do komunistické strany, rozhodování už nezáleželo jen na mně.

Na počátku roku 1950 jsem byl zařazen do skupiny, která měla za úkol najít způsob, jak venkovským snížit nájmy a platby úroků. Po několika-denním zaškolení jsme vyrazili na jih asi dvacet li (Čínská jednotka délky odpovídající asi půlce kilometru. Pozn. edit.) do Hewangge v okrese Qiandeng, kde jsme byli ubytováni u místních vesničanů. Organizovali

jsme *sukuhui*, „stěžovatelské schůze“, a *douzhenghui*, „bojové schůze“, kde se dával průchod stížnostem na velkostatkáře a bohaté zemědělce s cílem pozvednout postavení středních rolníků a chudých venkovanů. Rušili jsme nebo výrazně snižovali nájem za půdu na tento rok, analyzovali jsme své zkušenosti a sdíleli je s dalšími vesnicemi v okrese.

Jednoho dne mi okresní výbor strany oznámil, že mě posílají studovat na Východočínskou školu Svazu mládeže do Šanghaje. Byl jsem rád, že se dostanu pryč z Kunshanu, daleko od kádrů ze severu. Během uplynulého roku jsem se toho hodně naučil, začínala mi docházet složitost společnosti a díky tomu, že jsem musel jednat se severními kádry, jsem si uvědomil venkovanství a autoritářskou, uzavřenou, malichernou a svárlivou povahu komunistické strany, což se naprostoto rozcházelo s mými ideály demokracie a svobody. Nicméně v zájmu přežití jsem se donutil přizpůsobit a dělat kompromisy a strana mě odměňovala za každou drobnou známkou podřízenosti.

V říjnu 1950 jsem tedy začal studovat na Východočínské škole Svazu mládeže. Byla to stará japonská škola v ulici Sida v Šanghaji, kam dorazilo asi tisíc studentů z pěti východních provincií. Většina ze studentů v mé skupině pocházela z provincie Anhui a ze severního Jiangsu. Škola nebyla prakticky vůbec zařízená, nebyly tam stoly, židle ani posteče. Při vyučování jsme seděli na podlaze a spali jsme na rákosových rohožích. Ředitelem školy byl Rao Shushi, tajemník Východočínského sekretariátu. (Rao Shushi [1903–1975], dlouholetý aktivista komunistické strany, se vypracoval až na šéfa organizačního odboru strany. V roce 1954 se zapletl do tzv. Gao Gangovy aféry, prvního významnějšího mocenského boje po osvobození v roce 1949, a zbytek života strávil ve vězení nebo pod dohledem. Pozn. edit.)

Ihned po příjezdu jsem se dopustil *cuowu*, „chyby“. Jedli jsme v provizorním venkovním přístřešku, kde se to jen hemžilo mouchami, a také v jídle jsme nacházeli mrtvý hmyz. Napsal jsem článek na školní nástěnku, kde jsem kritizoval správce Zhu Weie za to, že s námi zachá-

zí jako s prasaty. To vyvolalo poprask a já byl odsouzen za to, že jsem se vyjádřil nepřátelsky vůči komunistické straně a že jsem projevil nedostatek třídního uvědomění. Některí požadovali, abych byl vyloučen ze strany. Trval jsem na tom, že Zhu Wei svou práci nezvládá a kritiku si zaslouží a že on není komunistická strana. Nakonec jsem ale byl nucen vše vzít zpět a provést zásadní sebekritiku.

Jeden semestr trval šest měsíců. Obsahem výuky byly principy a politika strany a poslání Svazu mládeže. Metody výuky byly stále stejné. Každý den jsme poslouchali zprávy, diskutovali jsme, shrnovali obsah a psali eseje o tom, co jsme se naučili. Zhu Wei po našem úvodním střetu začal pracovat lépe a spřátelili jsme se. Celá škola byla vedena v duchu revolučních tradic a atmosféra tam byla dobrá.

Na začátku semestru k nám měl Rao Shushi projev. Byl to menší člověk s hranatým obličejem, nosil stalinský knír a chodil v pískově žlutém vojenském plášti. Když mluvil, měl ve zvyku dávat si ruce do kaps. Mluvil klidně, zvolna, slova mu plynula z úst, jako když mistrovské pero klouže po papíře.

Jednoho dne jsme se dozvěděli, že čínská dobrovolnická armáda překročila řeku Yalu a pronikla do Severní Koreje. Všichni byli rozrušeni a společně jsme napsali dopis Rao Shushimu, kde jsme jej žádali, abychom byli posláni do války v Severní Koreji. Oznámil jsem otci, že tam odjíždím, aniž bych bral na vědomí, že mě od toho zrazuje. Těsně před odjezdem si nás ale Rao Shushi všechny svolal a promluvil k nám.

„Současná vnitropolitická situace je napjatá,“ řekl. „Pozemková reforma ještě nebyla dokončena, kontrarevolucionáři neustávají ve vojenských aktivitách a veřejný pořádek ve městech trpí. Abychom dokázali odrazit americký imperialismus a pomoci Koreji, musíme nejprve konsolidovat svůj vlastní týl. Proto Východočínský sekretariát rozhodl, že z vás vytvoří skupiny pro pozemkovou reformu a vyšle vás na venkov, abyste pomáhali při uskutečňování pozemkové reformy.“

Studenti toto rozhodnutí přivítali bouřlivým potleskem. Toho večera se na škole konala slavnostní přísaha nových členů strany. Také já, protože jsem ještě nebyl formálně přijat, jsem se tohoto ceremoniálu zúčastnil a se slzami v očích jsem přísahal věrnost straně před jejím praporem. Moje úmysly byly čisté a byl jsem připraven nasadit svůj život pro velkou věc komunismu.

O dva dny později škola oznámila seznam členů skupin pro pozemkovou reformu. Ke všeobecnému překvapení jsem byl přidělen k inspekčnímu týmu zemědělského výboru Východočínského sekretariátu. Ani v nejdivočejších snech jsem si nedokázal představit, že bych mohl dostat příležitost pracovat na tak vysoké úrovni. Všichni mi záviděli, jaké mám štěstí.

Ve Východočínském sekretariátu jsem dostal za úkol pracovat jako tajemník inspekčního týmu pro pozemkovou reformu, jehož vedoucím byl Feng Qi, bělovlasý, vysoký a vážný kádr, který mluvil spisovnou čínštinou. (Slovo kádr pochází z francouzštiny, jeho původní význam je „rámec“ a odvozený význam je označením pro někoho, kdo „uvádí věci do pořádku“. Bolševici tento výraz převzali k označení člověka s vysokou mírou politické uvědomělosti, který tak byl kvalifikován pro specifické politické úkoly. Později se užití tohoto slova ustálilo na významu „funkcionář komunistické strany“. Pozn. edit.) V listopadu roku 1950 jsme dorazili na zemědělský výbor pro severní provincii Jiangsu v Yangzhou, kde nám místní funkcionář jménem Shi Ping podal hlášení. „Masy mají řadu pochybností o přerozdělování půdy a obávají se pozdější odvety ze strany statkářů. Abychom statkáře zbavili jejich prestiže, musíme některé z nich popravit. Jinak se k nám masy nepřidají a nebudou nás v této věci podporovat,“ řekl.

Gao Feng, místní stranický tajemník, navrhl velké denunciační shromáždění ve městě Xiannümiau v okrese Jiangdu, abyhom zjistili, jestli poprava několika statkářů dodá masám odvahy. Všichni, včetně Feng Qih, tuto myšlenku podporovali a byly odeslány pokyny do okresu